

Finlandia-palkintotilaisuus 27.11.2025

Kaunokirjallisuuden valitsija Maija Vilkkumaan puhe

Hyvät kirjailijat ja kirjallisuuden ystävät!

Kära författare och vänner av litteratur!

Olin syyslomalla Ateenassa Akropoliilla, paikassa, jossa teatteri ja draamakirjallisuus noin 2500 vuotta sitten syntyivät. Oppaamme kertoi, miten antiikin näytelmät kehittyivät uudelle tasolle, kun eri puolilta Kreikkaa tulleet seurueet esittivät teoksensa peräkkäin ja yleisö valitsi voittajan.

Ajattelin, että opas ei selvästikään tajua mistään mitään – eiväthän taiteilijat hio ilmaisuaan kilpailusysteemiin vaan intohimosta taiteen tekemiseen! Mutta opas jatkoikin: näytelmien taso nousi hänen mukaansa siksi, että kilpailutilanne sai kylien johtajat ja mahtimiehet ryhtymään taiteen rahoittajiksi. Taiteilijoille syntyivät näin olosuhteet, joissa he saattoivat keskittyä olennaiseen – taiteeseen itseensä.

Det var en vacker berättelse: i den levde konsten och ekonomin sida vid sida och stödde varandra.

Todellisessa elämässä, nykyaikana, tarina on toinen. Nyt joudumme kysymään: Miten käy taiteilijoille hyperkapitalismin kourissa? Kykenevätkö kvartaaleihin ja voitonmaksimointiin sidotut pörssiyhtiöt sellaiseen pitkäjänteisyyteen, joka on taiteelle välttämätöntä? Kykenevätkö ne reiluuteen? Kuinka suomalainen kirjallisuus selviytyy kansainvälisen alustatalouden paineissa?

De här är inga små frågor. Yksi asia on kuitenkin selvä: kirjallisuusbisneksen tärkein osa ei ole bisnes vaan kirjailija. On meidän yhteinen tehtävämme rakentaa järjestelmä, jossa kirjailijat voivat tehdä työnsä tinkimättömästi ja jossa heidän työtään arvostetaan. Se on Suomen tulevaisuuden kohtalonkysymys: jos meillä ei ole omaa elinvoimaista kulttuuria, meillä ei ole mitään.

Lyckligtvis har det också i år publicerats väldigt många fantastiska romaner i Finland. Finlandiapriset lyfter på ett fint sätt fram dem i den offentliga debatten varje höst. Jag är mycket glad och hedrad över att få fungera som årets diktator. Kiitos Kirjasäätiö, kiitos viisas esiraati, kiitos suomalaiset kirjailijat, onnea kaikille ehdokkaille.

Luin näitä teoksia vaikuttuen, itkien ja nauraen. Ehdokasromaanit ovat tarkkoja, syviä, koskettavia ja paikoin myös todella hauskoja. Ne muodostivat peilin, josta näin paitsi itseni myös paljon muuta. Näin syrjäseutuja ja kaupunkia, välitiloja, rakennemuutoksia. Surua, väkivaltaa, armollisuutta, intomielisyyttä, ihmisyyttä. Syviä sanoja rakennettuja universumeja.

Årets Finlandiapris går till en djup och stor roman som berättar om skrivande, samhällseliga strömningar, feminism och familjen. Kirjailija kirjoittaa kuin ei kukaan muu, kieli on säkenöivää, omaleimaista ja kulkee vangitsevana spiraalina alusta loppuun. Sisäiskertomukset ja viittaukset solmiutuvat suvereenin mestarillisesti luontevaksi osaksi tarinaa, jota luin ahnaasti, kaikkiin romaanin henkilöihin syvästi kiintyen.

Tämän vuoden kaunokirjallisuuden Finlandia-palkinnon saa Monika Fagerholms *Döda trakten/Kvinnor i revolt – Eristystila / Kapinoivia naisia*. Kustantaja: Teos ja Förlaget, suomentaja Hannimari Heino.